

ČAJ

Pro chvíle pohody

ZÁŘÍ 2012

Časopis Autorů Jičínska

FIMFÁRUM ...

Nejdříve bylo slovo
to slovo umělcovo.
Napsal je do řádků
tím stvořil pohádku.
Tu pohádku Fimfárum,
že zahnat muže je um.
(písňový text)

Dana BERANOVÁ

72

Vážený čtenáři,

máme tady opět září a s ním i festival Jičín – město pohádky.
Jak už se stává tradicí, i ČAJ přispívá svou troškou do mlýna,
a tak tentokrát jako hosta představuji
pohádkáře **Josefa Lukáška**,
který má své pohádkové teritorium v Orlických horách.
Zajímá se i o historii
a svoje příběhy věnoval významným místům regionu.
Z jeho bohaté tvorby jsem vybral malou ukázkou,
a tak se dozvíte, že
k „**Deštnému v Orlických horách patří Kačenka**“,
ale i celou řadu pohádkových zajímavostí.

Rozhovor poskytl ČAJi
spisovatel a jičínský rodák **Stanislav Rudolf**,
který stále píše a tvoří. Prozradil mi,
že „**Moje další knížka se bude jmenovat Starci na webu!**“,
ale i celou řadu vzpomínek z jeho mládí.

Oslavenkyně **Zlata Zákoutská** přidala povídku „**Kolo**“
a **Bohumír Procházka** příspěvek „**Jak jsme chystali masopust**“,
za který byl oceněn na Literárním Varnsdorfu.

Tvorbu pro děti zastupuje i úryvek z písňového textu
Dany Beranové „**Fimfárum**“ na titulní straně
a moje dvě básničky z cyklu
„**Olympiáda v ZOO**“.

Užijte si pohádkový festival a babí léto!

Váš Václav

HOST ČAJe:

Josef Lukášek (PaedDr.)

nar. 15. 5. 1952

učitel gymnázia Frant. Martina Pelcla v Rychnově nad Kněžnou, obor matematika a fyzika, historie a region to je pouze koníček.

Bibliografie:

Vydané publikace:

Vítáme Vás na Bedřichovce, privátní tisk chaty Bedřichovka, 1993, průvodce okolím chaty, počet výtisků neznám

Průvodce Orlickými horami a Podorlickem, Exoticartour Rychnov n. Kn. a Okresní úřad Rychnov n. Kn, 1994, náklad 5.000 výtisků.

Pohádky z Orlických hor, Zvon Praha, 1996, ilustrace J. Haldová, 1. vydání 5.000, dotisk 2.000 výtisků

2. uprav. vydání OFTIS Ústí n. Orl., 2001, 2.000 ks, dotisk 1.000 ks (celkový náklad už 10.000 výtisků)

Pohádky z Orlických hor 2, OFTIS Ústí n. Orl., 2000, ilustrace J. Haldová, (s dotisky 7.000 výtisků)

Kačenčina pohádková říše – pohádkové lístečky, Dobrovolný svazek obcí Orlické hory a Euroregion Glacensis, 2004 *Vysvětlivka: Kačenčina pohádková říše je marketingový projekt obcí. Každá má svého pohádkového patrona, který je zachycen na razítku. (Autor podkladu pro razítka Jarmila Haldová.) Turisté razítka sbírají do vandrovní knížky a spolu s razítkem dostávají pohádkový lísteček té konkrétní obce. Celkem tak mohou získat dvacet devět pohádek nebo pověstí. Pokud jsem informován, je jich venku (celých souborů) pět tisíc, a pro letošní sezónu se chystá další vydání.*

Přes Krakonošův revír a Kačenčinu říši, propagační materiál Euroregionu Glacensis pro Dolnoslezské vojvodství, Liberecký, Královéhradecký a Pardubický kraj, 2005, vydáno v českém a polském jazyce (po deseti tisících), připraveny překlady v německé a anglické verzi.

Rozhledny, vyhlídkové věže a místa dalekých rozhledů v Euroregionu Glacensis, vydal Euroregion Glacensis, 2007, náklad 10.000 český jazyk, 8.000 v polštině a 2.000 v angl. verzi.

Kraj mého života Broumovsko, foto Horst Bauer, doplňující texty J. Lukášek, vydal Podnikatelský klub Broumova 2007, náklad ?

Korunka princezny Kačenky, OFTIS Ústí nad Orlicí 2007, ilustrace J. Haldová, K 18. 5. 2007 vydáno 1.200 výtisků, listopad 2008 dotisk do 5 tisíc

Orlické hory a Podorlicko – krajina protkaná barokem – foto: Lubomír Imlauf, texty Josef Lukášek a Jiří Mach, Fotoateliér Imlauf Nové Město nad Metují, 2007

Orlicko – Klodzko. Vše a ještě více!, Reklamní studio Kazi Hronov pro Sdružení obcí Orlicko, 2007- česká, polská, anglická a německá verze
(Soubor osmi dvaatřicetistránkových propagačních publikací: Přírodní krásy, Historické památky, Církevní památky, Pevnosti a opevnění, Rozhledny a vyhlídková místa, Bílou stopu, Vzhůru do sedel (cykloturistika) a Služby cestovního ruchu + mapa)

poslední práce:

Kam za kulturou v Královéhradeckém kraji, rukopis jako podklad pro Královéhradecký kraj – zaměřeno na významné organizace a kulturní akce pořádané pod záštitou Rady KK – vyšlo 2010

Orlické hory a Podorlicko – souznění člověka s přírodou – foto: Lubomír Imlauf, texty Josef Lukášek, Fotoateliér Imlauf Nové Město nad Metují, 2010

Církevní a historické památky v Euroregionu Glacensis, vydal Euroregion Glacensis, 2010, náklad 10.000 český jazyk, 8.000 v polštině a 2.000 v angl. verzi.

Orlické hory a Podorlicko – souznění člověka s přírodou, foto: Lubomír Imlauf, texty Josef Lukášek, Fotoateliér Imlauf Nové Město nad Metují, 2011

Borohrádek – toulky minulostí, Městský úřad Borohrádek, 2012

Povídání pro periodika místní i celostátní, ať už o pohádkách, či o místech v našich Orlických horách.

Kačenčiny listy 2006- 10,

Rampušákovy listy 2007- 11

(Kačenčiny a Rampušákovy listy jsou sezónní turistické noviny – jejichž jsem dopisovatelem)

Josef LUKÁŠEK: Forman v Kačencině zahrádce

Život v horách nikdy nebyl a dodnes není žádný med. Většina zboží se musí dovézt a to, co se na horách vyrobí nebo ze země vytěží, je potřeba zase odvézt. Dnes se všechno vozí auty, ale dříve tuhle službu vykonávali formani.

Formani, ti byli mezi povozníky něco jako šlechta. Takový forman už měl pořádný pevný vůz, na který se něco vešlo. Zboží bylo přikryto festovní plachtou, aby ji neprotrhlo ani krupobití.

Ale pýchou každého z nich byly koně. To museli být koničci jedna radost. A když měl forman čtyřspřeží, tak to už nebyl jen tak ledaskdo. Ten mohl vozit sklo z Deštného třeba až do samotné matičky Prahy.

A právě dva takoví jezdili do našich hor. Otec a syn Štanderové z Křovic u Dobrušky. Táta Josef byl menší podsaditý postavy, ale síly měl na svou výšku víc než dost. Nosil dlouhý kožený formanský kabát, skoro až na paty. Když ho chtěl někdo pozlobit, stačilo se zeptat, kam že jde ten kabát a koho to v sobě táhne? A hned byl oheň na střeše. On starý Štanderu byl vůbec taková zápalka. Ve vteřince se dokázal rozvztekat do běla, ale v krátké chvíli se zase uklidnil a byl opět kamarádem pro všechny.

Vyprávělo se o něm, že ho chtěl kdysi zahubit týništský hastrman, ten co topil formany a vykrádal jejich zboží. Štanderu, tenkrát to byl ještě mladiček, chytil u přívozu mezi Týništěm a Albrechticemi a chtěl ho stáhnout do tůně. Ale Josefovi se na poslední chvíli podařilo strhnout z vozu lýčenou ohlávku, a než se milý zelenáč nadál, byl svázaný lýčím a Štanderu ho řezal bičem hlava nehlava. Teprve, když ten dareba svatosvatě slíbil, že nechá formany na pokoji a odstěhuje se někam daleko, třeba až do Labe, tak ho pustil. Stalo se to doopravdy? Ano nebo ne, těžko říct. Ale pravdou je, že od těch dob se tam už žádný forman neutopil.

Se starým jezdil syn. Taky Josef, ale pro každého to byl Pepa. Chlap jak hora, ale klid'as nad klid'asy. To už muselo být, aby se aspoň trochu rozzlobil. Jednou se v zájezdní hospodě v Česticích začali svými vtipy strefovat do formanů místní sedláci. Všichni kočí, kteří tam tehdy nocovali, už dávno vzteky soptěli, ale Pepa je pořád

uklidňoval. Teprve, když si svými hrubými vtipy začali dělat legraci z jeho maminky, bouchl do stolu, až jedno prkno urazil a zaburácel svým basem: "Tak dost!". Vstal a s ledovým klidem všechny ty místní křupany vyházel okny ven. Nutno připomenout, že většina těch oken byla zpočátku zavřená. V sále bylo v okamžiku ticho jako v hrobě. Šenkýř s hrůzou čekal, co ten obr ještě vyvede. Ale Pepa se na něho otočil a s úsměvem povídá: "Tak mně to, pane hostinský, připište na účet. Všechna ta okna a našim chlapům po kořalce na uklidněnou. A vy si ji dejte taky, ať nejste tak bledý. Nebojte, já to zaplatím." A s klidem si zase sedl. "Jo a ten stůl mi připočítejte taky", volal na hostinského, když uviděl, jak to jeho bouchnutí dopadlo. To se ví, že takovouhle zprávu roznesli formani do širokého okolí. Každý hostinský teď oba Štandery rád přivítal, protože si byl jistý, že žádný z hostů si vedle nich nedovolí nějakou neplechu a v hospodě bude klid a pořádek.

On Pepa měl v sobě síly opravdu aspoň za tři chlapy. Jednou se v dobrušském pivovaře nějak zjančil cizí potah. Už už se zdálo, že koně všechno kolem sebe rozmlátí, ale mladý Štandera skočil mezi ně, hrábnul každému po udidlech a stáhnul je dolů takovou silou, že oba janci stáli ve chvílce jako dva beránci.

Tak tihle dva chlapíci jezdili sem k nám do našich kopců. Byl vám to opravdu krásný pohled, když obě čtyřspřeží přijížděla do vsi. Koničci pěkně vypulírovaní, hřívy spletené do copánků, vycíděné poklice na postrojích se leskly jako stříbrné, chomouty mosazným obitím jen svítily a celou tu parádu doplňovalo práskání bičem. Kdepak, Štanderové své koně bičem nikdy netloukli. Ale pěkně prásknout do vzduchu, to uměli oba. Koničkům jen tak za uchem, tu doprava, tu doleva, jen aby se celé čtyřspřeží pěkně stočilo v zatáčce.

Jejich příjezd navíc doprovázel štěkot psů. Místních i formanských. Každý forman přece musí mít ostrého psíka na hlídání. Pěkného bílého špiclíka. Štanderovic Dinka byla špicl jako na výstavu a navíc, hlídač k pohledání. Seděla vždycky na kozlíku prvního vozu vedle starého Štandery, aby každý viděl, že všechno co vezou, jí patří. Kolem obou vozů obíhal druhý pes Rex. Co to bylo za rasu, bůh sud'. Na něm byste našli snad všechna psí plemena. Tělo jako bernardýn, srst černou a kudrnatou jakou mají pudlíci, čenich jako vlčák, uši plandavé jako lovecký ohař a mazaný byl jako

jezevčík. Na první kouknutí z něho šel strach, hlavně kvůli jeho velikosti, ale ve skutečnosti to byl dobrák. Normálně nikomu neublížil, ale Štandera dobře věděl, jaký to je hlídač. V noci Rex klidně spal, ale jakmile Dinka zavrčela, už byl vzhůru. A kdyby někdo cizí chtěl vzít něco z vozu, hned měl špiclíka u nohou a toho "drobečka" za ním. Na co by fenečka zaútočila, to by ten dobrák rozerval na kousky.

Když se však vraceli Štanderové ze svých cest domů, seskočila Dina z kozlíku a oba psi běželi napřed, aby maminka věděla, že se jí ti její mužští vracejí domů. Ona to s nimi Štanderová neměla jednoduché. Celý čas na cestách, zboží vozili dost drahé a lidé jsou všelijací. Dobře věděla, že každý má pod kozlíkem dvě nabitě bambitky, ale čert věř všelijakým pobertům, na co všechno přijdou. Proto vždycky radostně vítala psy, protože věděla, že se všichni vracejí šťastně domů.

Jen jedna věc jí dělala starost. Pepa byl chlap jako hora, dobrák od kosti. Už dávno mu přešel čas na ženění a on pořád nic. Jak byl stále s tátou na cestách, ani si pořádné děvče nenašel. A ty všelijaké holčiny, co se kolem nich v zájezdních hospodách točily, o těch nechtěla ani slyšet.

Ale krev není voda a na každého jednou dojde. Štanderovi se vraceli z hor domů a zastavili se v kounovské hospodě. Domluvit, co chce hostinský dovézt. Pepa vešel do výčepu za tátou a zůstal stát hned u dveří, jako by ho zasáhl blesk.

Kolem stolu poklízelo děvče. Holka jako obrázek. Když uviděla Pepův pohled, začervenala se, lehce se na mladého formana usmála a zmizela v kuchyni.

"Copak to tu máte za novou pomocnici?" ptal se hospodského Pepa.

"Ale sousedovic Blaženku. To víte je jich doma jako máku, táta toho v hluckých hamrech moc nevydělá, tak jsem ji vzal sem na výpomoc. Ale děvče je jak vítr, šikovná, i v kuchyni se umí otáčet. Jářku, Pepčo, to by byla nevěsta," dobíral si ho hostinský.

"Cóó, takovou žebrotu, opovaž se!" otočil se starý.

Ale nějaké takové řeči už byly málo platné. V Pepově srdci zahořel plamen a ne ledajaký. Všechna ta jeho dobrota, co se v něm léta střádala, se teď rozhořela plamenem lásky. Ani kovářské výhně

hluckých hamrů, by na ten žár nestačily.

Hned na druhý den si Pepa osedlal kobytku, a že prý se jede jen tak projet. Jo, jo, jen tak projet. Z Křovic nahoru na Provoz, přes pole k Bačetínu a hned pod kopec do kounovské hospody.

Zkrátka než stačili s tátou znovu vyjet, už si ti dva mladí vyznali lásku.

Maminka na něm hned poznala, že je jako vyměněný. Dříve byl takový trochu hala bala, ale teď si bral čistou košili, formanský šátek pečlivě vázal kolem krku, až na něho uhodila.

"Že ty máš nějaké děvče?"

Pepa se kroutil jako had, ale znáte maminky. Nakonec kápnul božskou.

"Zaplať Pán Bůh. Blaženku Šlitrovic já dobře znám. I kounovská teta mně o ní vyprávěla. To prý je hodné děvče. Tak víš co, až se příště vrátíte z pojižd'ky, tak ji pozvi na nedělní oběd." Tak tohle Josef nečekal. Popadl maminku, zvedl ji do náruče jako pírkó a zulibal jí obě tváře.

"Děkuji, maminko. Já jí to jedu říct."

"Famfárum jedno zamilovaný. Ještě, že aspoň do pořádného děvčete."

Přešly dva týdny. V sobotu se Štanderové vrátili domů a v neděli to u nich dopoledne vonělo, až se starý Josef divil.

"No, no, to je nějakýho vyváření. Copak je posvícení?"

"Co by? Pozvala jsem si návštěvu, když jste teď konečně doma," odvětila maminka a šla si po své práci. Forman chodil po sednici jako kanár v kleci a mudroval, koho to asi ta jeho pozvala.

Na dobrušské radnici tlouklo poledne, když na dvoře zahrčela bryčka. Pepa seskočil z kozlíku a pomáhal nějaké dívčině z vozíku.

"Safra, safra, to je nějaká krasavice, kdepak ji náš Pepa sehnal?" bručel si pod fousy starý.

Otevřely se dveře a oba mladí vešli.

"Rány do hlavy, dyť to je ta Blaženka z Kounova. Hrome, že to tý holce ale sluší," pomyslel si, ale naoko se tvářil jako deset čertů. Přesto ale návštěvu pozval ke stolu.

Když bylo po obědě, postavil se Pepa a povídá:

"Maminko, tatínku. Blaženku oba znáte. My dva se máme rádi a chtěli bychom se vzít. Blaženčiny rodiče by nebyli proti, ale tuhle

tatínek měl onehdá takové řeči a tak se vás ptám, jestli s naší svatbou souhlasíte?"

"Hergot, ten kluk mluví jako kniha, holka je to teda pěkná, a že je to žebrota? Ale dyť my ji uživíme," dumal hospodář.

"Tak táto, co ty na to?" pobízela muže Štanderová. Ale Bůh ví, co mu to čert napískal, forman povídá:

"A kolipak ti táta na hamrech vybouchá věna, co? Nic, vid'? Ale my nejsme žádný hej nebo počkej. Tak víš co? Až mi přineseš zlata, co tuhle váží náš Rex, tak si našeho Josefa můžeš vzít. A basta," skončil svou řeč, ale v duchu se poťouchle smál. "Tak a teď mě budou přemlouvát a já pak jako slevím. A budu ten nejhodnější tatínek. Ale co je? Co se děje?"

Nebylo žádné přemlouvání. Blaženka se dala do pláče, otočila se a vyběhla ven. A Pepa hned za ní.

"Táto, ty betlemáku jeden stará, co to plácáš? Mazej za nima, žes to tak nemyslel. Já bych tě ..."

Štandera vyběhl ven, ale už nebylo komu co říkat. Pepa s Blaženkou už ujížděli pryč. Ještě zahlédl Rexe, jak běží za bryčkou.

"Sou pryč," řekl ženě, když se vrátil do sednice.

"Tys to teda vymňouk. Já byla ráda, že se ten náš kluk zamiloval do pořádnýho děvčete a ty to takhle vyvedeš. Hned jak se Pepa vrátí, sedneme s ním a pojedeme se omluvit a domluvit svatbu."

Ale Pepa se nevrátil. Jen na samý večer se přišoural Rex. V tlamě měl otěže a přivedl potah domů. Ale bryčka byla prázdná. Štanderová se dala do pláče:

"Hned zapřáhni druhé koně a noc nenoc, jedem do Kounova, ať víme co je s nimi." Ale o Blažence a Pepovi nikdo nic nevěděl. Jako by se po nich slehla zem.

*

Co se vlastně stalo?

Když Pepa odvážel plačící Blaženku domů, zastavilo je na kounovském kopci děvče a jestli by ji nevzali do Hluků k hamrům. Oni na to, že ano, že právě tam jedou. A koníčci se opět rozběhli.

Najednou děvče povídá:

"Neplač, Blaženko, on to tak Štandera nemyslel. On to myslel jako žert. Ale byl to hloupý vtíp, já vím."

"Prrr."

Koně stojí a oba mladí vytreštěně zírají na dívku. Jak tohle může vědět? Ale ona už pokračuje.

"Vím dobře, že ho to teď mrzí. Kdybyste se otočili, už teď by prosil o odpuštění. Ale aby ho takové řeči nenapadly znovu, tak ti poradím. Nech se zavést do Šerlišského dolu. Jeďte až tam, co stojí mlýn a pila. Tam vystup a jdi proti proudu potoka, co přitéká zprava, až přijdeš na velickou louku. Tam najdeš Krakonoše. On tam staví zahrádku pro paní našich hor. Nech se u něho najmout do služby. Co si máš přát za odměnu, to dobře víš. A neboj se, Krakonoš umí být štedrý." Děvče domluvílo a zmizelo.

"No páni! Kde je? Haló, kde jsi?"

"Kdo to byl? Ty, Pepičku, že ona to byla sama Kačenka. Babička mi vyprávěla, že tam někde kolem Vrchmezí pro ni Krakonoš staví zahrádku, prý podobnou té, co má on v Krkonoších. Aby prý se na něj nezlobila a konečně si ho vzala. Myslím, že bych to mohla zkusit."

"Víš co, já půjdu s tebou a zkusíme poprosit Krakonoše, aby nás do služby přijal oba." Pepa mlaskl na koníčky a zamířil přímo k Šerlišskému dolu. Všechno našli tak, jak neznámé děvče řeklo. Kousek před mlýnem Pepa otočil povoz, přivolal Rexe, vložil mu do tlamy řemeny otěží a přikázal:

"Doved' je domů!" Pes se smutně podíval po svém pánovi, jako by nevěřil svým uším, ale pak se poslušně vydal na zpáteční cestu a koníčci za ním. Pepa se za nimi chvíli díval, ale pak uchopil Blaženku za ruku a vydali se pěšinkou vzhůru do hor.

Když se blížili k vrcholu, ucítili silnou vůni.

"Jdeme správně, cítíš? Pojd'," táhla Blaženka Josífka za ruku.

Prošli brankou porostlou divokým svlačcem a stáli uprostřed překrásné zahrady. Po cestičce se k nim belhal vetchý stařeček.

"Co si přejete?" ptal se tichým hlasem.

"Pozdrav Pán Bůh, dědečku. Hledáme Krakonoše, rádi bychom se nechali najmout do služby," vysvětlovalo děvče.

"A pročpak, máte hlad?"

"To ne, ale máme problémy, tady s Pepíčkovým tatínkem," a milá dívka se dala do povídání. Když se dostala až k tomu, jak starý Štandera vybuchl, neudržela se a znovu se rozplakala.

"Dobrá, já vás oba přijmu," narovnal se stařeček a místo něho stál statný muž.

"Krakonoš," vydechli oba milenci naráz.

"Ano, jsem to já. A protože jste se upřímně svěřili se svým trápením, pomohu vám. Ale zadarmo to nebude. Musíte si svou odměnu vysloužit."

"To my rádi," souhlasil Pepa, "jestli bude potřeba, budu i skály lámat."

"To zrovna ne, ale tvou sílu taky využiju. Služba u mne trvá jen tři dny, ale musíte mě na slovo poslechnout." Pepa s Blaženkou kývali hlavou, že ano, že svého nového pána budou poslouchat a Krakonoš jim ukázal jejich práci.

Hned na druhý den dostal Pepa za úkol pěkně poukládat kameny, které sem Krakonoš nanosil ze svých hor, aby vypadaly jako rostlá skála. Mezi ně pak vysázet lomikameny a netřesky, tu přidat trs konikleců, tam hořce nebo tařici. Inu zkrátka, aby to všechno vypadalo jako v Krakonošově kouzelné zahrádce schované někde pod Sněžkou.

Blaženka zase sázela drobná kvítka, tak jak Krakonoš určil. Cibulky sněžek a bledulek kolem vody, vstavače na mokřiny, oměje, sedmikvítky, horské zvonky, žlutou arniku, vysokou kýchavici, barevné náprstníky, lilie, no prostě všechna ta krásná kvítka, která dodnes v našich horách rostou.

Večer už oba záda necítili. Pepovi už také žaludek začal vyhrávat bandurskou, až to uslyšel i sám Krakonoš. Usmál se a řekl:

"Tak pro dnešek dost, pojd'te se k potůčku umýt a něco pojíme."

Usedli na kameny kolem velkého balvanu, Krakonoš zatleskal a v mžiku před nimi bylo jídla, jen se sliny sbíhaly.

"Nic se neostýchejte, jen si klidně berte, však si to zasloužíte," pobízel je Krakonoš. Po jídle se oba mladí lidé skulili do trávy a jen tak pod hvězdami spokojeně usnuli.

Tak tomu bylo i druhý den. Třetího dne v podvečer jim Krakonoš poručil zanechat práce.

"Snažili jste se oba, co vám síly stačily. Myslím, že si odměnu zasloužíte. Ale kolik ten váš Rex asi váží?"

"No já přesně nevím, asi tak jako ten kámen, co jsem na něm vždycky sedával," odhadoval Pepa.

"No dobrá, vidíš tady tu truhlici," ukázal Krakonoš krásnou malovanou truhlu. "Tak si do ní nalož ten kámen, a i ten co na něm sedávala Blaženka, abychom Rexe určitě převážili." Pepa naložil oba kameny a bylo mu tak nějak divně u srdce.

"To je ta slíbená odměna?"

Krakonoš mezitím truhlu zamkl velikým klíčem a ten podal Blažence.

"Dobře si ho schovej, ale to ti povídám, dřív než doma truhlu neotvírej. Pepo, ty jsi dost velký silák, věřím, že to domů jistě doneseš."

Co měl Pepa dělat? Hodil si truhlu na rameno a zkusil, jak se ní půjde.

"Teda, pane Krakonoši, děkujeme, je to vážně tíha, ale snad to nějak domů dotáhnu," a Pepa zvolna vykročil po stezičce dolů.

Blaženka ještě jednou poděkovala pánovi hor a vyběhla za Pepou. Ledva vyšla ze zahrádky a vstoupila do vysokého lesa, uslyšela dívčí hlas.

"Blaženko, počkej!" a zpoza stromu vystoupila dívka, co ji do té podivné služby poslala.

"Vidím, že jste uspěli a nesete si výslužku, ale pozor. Krakonoš je sice dobrý, ale je také liška podšitá. Jak ho znám, zkusí vás o odměnu připravit. Proto ti radím, kdyby tě kdokoliv přesvědčoval a všelijak se ti vysmíval, za žádnou cenu neodemkni truhlu dřív než u Štanderů ve dvoře. A dole ve mlýně si vypůjčte trakař, však ho budete moci vrátit. A jak říkám, dříve než doma neotvírat." Blaženka chtěla za radu poděkovat, dobře tušila, že samotné Kačence, ale už nebylo komu. Jak se objevila, tak zmizela.

Blaženka doběhla Pepu. Silák, co měl síly vždycky nadbytek se pod tíhou truhly sotva vlekl.

"Počkej, Pepíčku, odpočiň si a já zkusím ve mlýně vypůjčit trakař." Pepa složil truhlu na zem a unaveně na ni usedl.

"Ta truhla je určitě těžší než náš Rex. Snad ji domů nějak doveču." Ale už slyšel hrčení trakaře po kamenech.

"Takhle to bude jistojistě lepší." Netrvalo dlouho a už si vykračoval za trakařem, že mu Blaženka sotva stačila.

Právě minuli starou sklářskou huť, když Pepu popadla podivná myšlenka.

"Ty, Blaženko, a co když nás Krakonoš napálil a dal nám opravdu jen kamení. Otevři tu truhlu, já se podívám."

"Že mu to vnukl sám Krakonoš," pomyslelo si děvče, ale hned zhurta spustilo:

"Žádný takový, Krakonoš řekl až doma, tak doma. A jestli už nemůžeš, tak mě k tomu pusť. Nemysli si, že jsem jen nějaká pápěrka." To bylo něco na Pepu. On že už nemůže. Neřekl už ani slovo, jen se znovu pořádně opřel do trakaře.

V Hluckém lese, právě nad starými hamry, co v nich železo překovával i Blaženčin tatínek, šla proti nim stařena. Když ji mýjeli, jen se ušklíbla a povídá:

"Pěkný kamení vezete, jen co je pravda. Hezký posezení pro unavený pocestný, by z nich bylo."

"Slyšíš, Blaženko, co říká ta ženská?"

"Slyším, ale vůbec mi to nevadí. Ať si říká co chce, já Krakonošovi věřím." Otočila se, že něco babce řekne pěkně od plic, ale ta zmizela, jako by ji odvál. "Že by zase Krakonoš? On se přece umí proměnit v co chce. Kačenka měla pravdu. Určitě nás bude pokoušet až domů."

Už nebyli daleko od domova, když se před nimi objevil nastrojený pán.

"Stát, co to vezete? Okamžitě tu truhlu otevřete!"

"A to tedy ne! Vy nám nemáte co poroučet. Vaše truhla to není a my nejsme žádní vaši poddaní," postavila se mu Blaženka.

"To máš pravdu, žádné právo vůči vám nemám," změkl najednou panáček, "ale hledám po horách vzácné kameny a myslím, že něco podobného vezete vy. Když mi ukážete, co máte uvnitř, dám vám tenhle měšec dukátů."

"Blaženko," šeptal Pepa, "to je možná víc, než je v té truhlici."

"Možná máš pravdu, ale ne. Já klíč od truhly nedám. A jestli se vám to, milý pane, nelíbí," obrátila se na milostpána, "tak si zavolám pomoc. Krakonoši, Krakonoši, jsi tu někde?"

"Jsem, Blaženko, jsem," začal se smát pocestný a v mžiku stál místo nafintěného panáčka sám pán krkonošských hor. "Jsi statečné děvče, nic tě neodradilo. Já dobře vím, co ti Kačenka poradila, ale i tak jsi byla trpělivá a dost kurážná. Téhle ženské si, Pepo, považuj. Ta s tebou obstojí v každých časech, v každé nepohodě. Buďte spolu

hodně šťastni!" dořekl Krakonoš a zmizel.

Pepa se udiveně rozhlížel, kde je, ale cesta byla pustá.

"Pojd', Pepíčku, jedeme k vám. Já už se teď ani trošku nebojím," řekla Blaženka a přitiskla se k jeho mohutné hrudi.

"Tak spánembohem, jede se domů a dobře se drž." Pepa popadl svou nevěstu, dal ji pusu, jen to mlasklo a posadil ji na truhlu. "Tradadadá, ať se praší za kočárem," smál se forman a upaloval, až se Blaženka měla co držet.

*

Štanderová seděla v kuchyni celá smutná a přemýšlela, kam se asi ty jejich děti poděly. Uplynuly už tři měsíce od večera, kdy Rex přivedl koně. A od té doby o nich nebylo zprávičky. Starý Štandera sjezdil celé okolí, vyptával se kde mohl, ale nikde mu nikdo nic nového neřekl. I to formanské řemeslo stálo. Však teprve nedávno se nechal přemluvit a vyjel znovu na Prahu. To dá rozum, jenom s jedním vozem a zrovínka dnes by se měl vrátit. Třeba se dozví něco cestou.

A helemese už je tu Dinka a za ní se řítí Rex. Uši mu plandají, tělo se mu klátí na všechny strany a maminka se přes všechn smutek musela pousmát. Ale co je to s tím psiskem? Rex se z ničeho nic zarazil, obrátil se a utíká pryč, po cestě k horám. To už vjíždělo do dvora formanské čtyřspřeží.

"Co to toho psa raflo?" divil se Štandera. "Kam se, proboha, hnal?"

Oba manželé stáli na dvoře a dívali se za utíkajícím psem. Rex zmizel za vrškem a ozval se jeho štěkot. Ale nebylo to zuřivé útočné štěkání, ale pes pošťkával a radostně kňučel, jako když někoho vítá.

Znovu vyběhl na kopeček. Stál zády k nim, vrtěl přátelsky ocasem a stále svým štěkáním někoho vítal. Už se k němu přidala i Dina, která vedle něho vyskakovala všema čtyřma do vzduchu. Vtom se na vršku objevil trakař a za ním ...

"Rány do hlavy, dyť je to Pepa s Blaženkou," smála se a současně plakala Štanderová.

To bylo přivítání. A což teprve doma. Kačenka sice říkala, že truhlu můžou otevřít už ve dvoře, ale Pepča ji popadl a zanesl do světnice. Přece nebudou všem pro smích, kdyby si z nich horší duchové tropili legraci.

Ale Krakonoš i Kačenka dostáli svému slovu. Truhlice byla plná zlatých peněz. Na samém vrchu ležel stříbrný věneček se zlatými kvítky, zdobený drahými kameny. Na věneček byl přišit nádherný závoj.

"Vždyť to je přece ...," nadořekla Blaženka.

"No ba, svatební závoj. Nic se neboj, děvče, rádi vám dáme své požehnání, a jestli můžeš, tak mi odpusť," ozval se za ní starý forman. Stál tu provinile a nevěděl chudák ani, jak se má tvářit.

"Vždyť není co odpouštět. Nebýt vás, tak jsme neznali ani Kačenku, ani Krakonoše." S těmi slovy objala Štanderu kolem krku a ten jen dojatě posmrkával. "Jak jsme všechno dostali, o tom vám budeme vyprávět později. Teď musíme ještě k našim, aby neměli strach."

A byla svatba a veselí.

Forman Pepa pak radostně práskl bičem nad svými koníčky, vždycky když se vraceli z cest, protože věděl, že ho čeká krásná a hodná žena.

A co Kačenčina zahrádka?

Trochu nám už zarostla, ale na louce pod Bukačkou určitě najdete ještě některou z těch kytíček, co tam Blaženka s Pepou sázeli. Ale pozor, netrhat. Některé jsou opravdu vzácné a bylo by škoda, kdyby se z našich ztratily.

Josef LUKÁŠEK: Viktor z Bystrého

Příběh, který vám budu nyní vyprávět, se odehrál před mnoha lety. Ty časy už nepamatují ani vaši dědové a babičky, ale ani pradědové a prabáby.

Tehdy vládla mladičká císařovna Marie Terezie. To víte, tenkrát seděli na trůnech sami mužští, a najednou se stala císařem ženská. Ti mužští na trůnech toho chtěli využít, a tak se okolní panovníci vrhli na její císařství jako dravci, jen aby si každý urval pro sebe kus její země. A právě tady, u nás na horách, se kolikrát utkala císařská vojska s armádou pruského krále. Prušáci vždycky koukali, kde by

co zabrali. Nakonec se tomu pruskému králi podařilo obrát české království o Kladsko. Nejenom o město Kladsko, ale i o celé kladské hrabství.

Hory zůstaly po těch válkách zbídačené, některé vesničky úplně prázdné. Hodně lidí před vojáky uteklo, protože jíst chtěli jak císařští vojáci, tak i Prušáci. Nedej Bože jim nevyhovět. To se hned rozhněvali a byli zlí. Ukradli, co jim přišlo pod ruku, ba i střechu nad hlavou zapálili a lidem životy brali.

Války skončily. Na našich horách byly vyznačeny nové hranice a lidé se začali pomalu vracet do svých poničených domovů. Některá stavení však zůstala prázdná. Jejich majitelé zmizeli uprostřed těch válek. Bůh ví, kde jim zůstal konec. A tak císařští úředníci i opečenská vrchnost hledali nové osadníky, aby hory nezůstaly liduprázdné, aby měl kdo obdělávat pole a udržovat lesy.

A tehdy se objevil v Bystrém nedaleko Dobrušky chalupník Pábl. Víte, ono těch Páblovic žilo po horách kolik rodin, a zrovna tenhle, jmenoval se Bohouš, byl takový šikula. Na co koukl, to hned uměl. Měl se co ohánět, aby uživil sebe a své rodiče. Nezastavil se kolikrát od rána do večera. Jen v neděli odpoledne si nechal chvíli pro sebe a vyrazil si do lesa. Jen tak se projít, podívat se po houbách, přikrmit cestou ryby v rybníčku a přitom si v klidu srovnat myšlenky v hlavě.

Jednou v podvečer, bylo to takhle začátkem léta, vracel se ze svého nedělního toulání domů, když tu náhle z rybníčku u lesa vyběhl kuň. Odfrkoval, setřásal ze sebe vodu, pohazoval hlavou a vesele se válel v trávě na loučce.

"Tebe bych zrovínka potřeboval, to by bylo jiný hospodaření," pomyslel si Bohouš a pomalu se křovisky blížil ke koníkovi.

Ten náhle zpozorněl, vyskočil na všechny čtyři a, světe div se, zamířil si to přímo k Páblovi. Protlačil se vrbovím a zůstal stát přímo před Bohoušem. A tenhle všemi mastmi mazaný chlapík se vám najednou začal bát.

"Kdoví, jestli to není hastrman. Já na něj sáhnu a on mě stáhne pod vodu," letělo mu hlavou.

Pak si ale přece jen dodal odvahy a koníčka pohladil. Ten jako by na to čekal. Protlačil se vrbovím ještě blíž a třel si hlavu o rameno svého nového pána.

"No, no, ty seš ňákej přítulnej," hladil ho Bohouš. Přitom

přemýšlel, co všechno by mohl s koníčkem dělat. "Nějaký starší chomout a postroje visí ve stodole, to nám pro začátek bude stačit. A práce pro potah? Té je všude kolem víc než dost."

A tak vykročili po cestě k Bystrému. Pábl napřed a kůň hned za ním.

"Ou, prrr! Teda Pábl, koukám, oni mají pěknýho hřebce, to bude silák. Jakkpak mu říkají?" zarazil je těsně nad Bystrým pan nadlesní.

"No jo, jak mu mám vlastně říkat?" zarazil se Bohouš.

Vtom si vzpomněl. Když bylo po vojně, běhali kolem nich vojáci a křičeli na sebe: Viktoria, a pan farář mu tehdy vysvětlil, že to znamená vítězství.

"Viktor, pane nadlesní, Viktor," odpověděl chalupník s úlevou, že ho nějaké jméno napadlo.

"Hm, Viktor, vítěz, to je pěkný jméno. Nohy má pěkně stavěný, ten něco vydrží. Kouknou, Pábl, mám pro nich a tuhle toho hřebcečka práci. Ale ne ledasjakou. Znají tadyhle Bučinu," povídá nadlesní a ukazuje holí na les nad nimi. "Pod ní, ve stráních k Dolům, leží polom. Samý buky. Já tam zítra pošlu hajnýho a dřevaře. Pábl, když ty kmeny vytahají k cestě, aby to vrchnost mohla nechat odvézt, pár zlatek za to dostanou."

Bohouš přišel domů jak z jiného světa. Není tomu ani hodina, co získal koně, a už má pro něj i práci. Ale těch starostí. Ještě večer nechal u kováře nakovat háky na řetězy, aby mohl tahat těžké kmeny. Ve stodole našel pod harampádím starou bryčku. Vytáhl ji a trochu ji očistil.

"Moc slávy už nenadělaš, ale do lesa budeš dobrá," bručel si Pábl pro sebe, když promazával kola a kůží pobíjel brzdové špalky. Do noci potom dával do pořádku postroje.

Časně ráno vyjeli. V bryčce vezli všechno potřebné náradí. Sekeru, pilu, řetězy, ještě jedny řemeny pobočáky. Kdo ví, jak jsou ty postroje staré, jestli všechno vydrží.

Když přijeli na místo, Bohouš se vyděsil. To on nadlesní opravdu věděl, co říká, když sliboval zlatky. Dřevaři v té stráni museli skákat jako kozy, tak tak se udrželi na svahu. A tady tahat s koněm?

"Tak nevím, Viktoru, jestli je tohle k zvládnutí," váhal Pábl a hladil koníka po šíji.

Ten ale kýval hlavou, že ano, jako by rozuměl tomu, co pán říká.

"No co, aspoň to zkusíme. Přece neutečeme bez boje," bručel si pro sebe kočí, když zapřahal první bukovou kládu.

Ani nemusel sahat po biči, jen lehce pohodil opratí a Viktor vyrazil. Ani se v krku nenapjal, kráčel si zlehka jak panenka a obrovskou kládu za sebou vlekl, jako by to byla pouhá tříška. Když dřevaři aspoň trochu vyčistili svážnici, nestačili se divit. Kůň si po stráni chodil jako horská ovce. Všichni nad tím kroutili hlavami. Tam, kde se člověk sotva udržel, hřebeček šel, jako by byl se stráni srostlý.

Při zpáteční cestě do vsi projížděli kolem rybníčku. Koníček sebou trhl a hajdy k vodě.

"Tak to je jasný," lekl se Bohouš, "je to proměněný hastrman a jen si ze mě udělal šprým. Jen aby mě teď nestáhl pod vodu."

Ale kůň u rybníčku zarazil, sklonil hlavu a lačně pil.

"Tak takhle je to. Zítرا musíme vzít s sebou víc vody, když máš takovou žízeň," ulevilo se Páblu.

Cestou domů přemýšlel, kde se tu Viktor asi vzal.

"Vodník to, zaplať Pán Bůh, není. Nikdo taky neřikal, že by se někde někomu ztratil hřebec. Asi to bude vojenský kůň, který se zatoulal při nějaké šarvátce. Je zvyklý na lidi, proto se tak lísal, a rád se mazlí. No jo, takhle nějak to asi bude," rozhodl Pábl a spokojeně se zavrtěl na kozlíku.

Po dvou týdnech byla práce téměř hotova. Pan nadlesní nevěřil vlastním očím, že by bylo vůbec možné v tak krátkém čase rozsáhlý polom uklidit. Zbývalo už jen tak na jeden den tahání.

A tehdy Bohouš o Viktora málem přišel. Na samém kraji nové paseky, na skále nad Zlatým potokem, zůstaly poslední padlé stromy. Dřevaři je odvětvili, což o to, ale ať se snažili, jak se snažili, ať tahali, tlačili nebo páčili, s kládami nehnuli. Musí tam kůň, rozhodl nadlesní.

Lehce se to řekne, ale hůř udělá. Ve stráni, tam se koníček aspoň trochu zabořil, zachytil podkovou, ale na čisté skále?

"Zkusíme to s dlouhými lany," povídá Pábl.

Jak řekl, tak udělali. Viktor pomalu zabral, lana se napjala až k prasknutí a jak hřebeček vykročil po stráni, kláda se poslušně hnula se skály. Sjela na stráň a dřevaři ji skulili na hromadu k ostatním. Postupně vytahali téměř všechny. Nadlesní si mnul ruce, jaký měl

čich, že najal tohohle chalupníčka. To je kočí k pohledání, takového nemá ani opočenská vrchnost. Ale co se to tam nahoře děje? Nad čím tam chlapi mudrují?

Na samém vršku skály leží poslední kláda. Buk chlapák. Krásné, zdravé dřevo. Tři, možná čtyři mužští by ho neobjali. Ale jak ho dostat dolů, když ani s lany se nemá kůň kde pořádně postavit?

"Kouknou, Pábl, když ho dostanou dolů, přidám extra za tenhle kmen zlatku," sliboval nadlesní. Dobře věděl, že v Opočně na zámku se mu za tenhle parádní kus odmění daleko víc, protože zámecký truhlář potřebuje právě takové dřevo na nový nábytek do zámeckých komnat.

"Zkusíme nastavit řetězy a lana," povídá Bohouš.

Viktor se otáčí po pánovi, jako když se obává příštích okamžiků. Vše je svázáno. Bohouš stojí Viktorovi u hlavy a pomalu, krok za krokem, začínají spolu vycházet napříč strání. Lana se napínají, začínají cvakat oka řetězů. Už už je vše napnuté k prasknutí. Kousíček za kousíčkem začíná buk pomalu vyjíždět ze svého skalního lože. Konečně je celý na strání.

V tom se mohutný kmen smekl a jako obrovské kyvadlo se řítí strání dolů. Velká délka lan a řetězů mu dovoluje nabrat úžasnou rychlost.

"Ježíšmarjá, to ten kůň nemůže udržet!" děsí se hajný.

A taky že ne! Škubnutí, a už padá dolů i Viktor. Najednou - ryc. Změtice lan a řetězů se zachytila o vyčnívající pařez. Na jednom konci visí kůň, na druhém buk. Bohouš pádí po strání, padá, kutálí se, sjíždí po zadku a už je u pařezu. Vidí, jak se Viktor v postrojích škrtí a smutně po něm otáčí své krásné oči.

"Ne, to ne!" vykřikne Bohouš.

Popadne sekeru, ta zasviští vzduchem a jedním rázem přesekne napjatá lana. Buk se valí s rachotem se stráně. Chlapi uskakují. Nedej Bože dostat se mu do cesty. Dole kmen naráží na kupu ostatních, vyskakuje alespoň dva metry do vzduchu. Celá hromada se při tom nárazu posouvá a nakonec buch, buk dopadá na její vršek. Dřevaři jsou celí zkoprnělí. Ale kde je kůň? Ten tohle nemohl přežít.

Když Bohouš přesekl lana, proletěl hřebeček v kotrmelcích celý zbytek stráně a zůstal ležet v příkopě u cesty. Nehýbá se, jen chrčí. Ale to už k němu dobíhá Pábl, celý vyděšený. Hladí ho, laská a prosí

za odpuštění. Kůň leží, sotva dýchá. Pomalu otvírá oči a hledá svého pána. Pak pohodí hlavou a ztěžka se hrabe na všechny čtyři. Dřevaři honem pomáhají a všichni koukají, jestli má Viktor nohy v pořádku. Zaplat' Pán Bůh, konečně stojí na svých.

"Pábl, jdou s tím koněm pomalu domů. Já jim nechám věci a bryčku odvézt naším kočím," povídá nadlesní, " a zítra se stavím s výplatou. Za ten poslední kmen přidám ne jednu, ale dvě zlatky navíc. Mají to opravdu čertovskýho koně," řekl nadlesní a s uznáním poplácal hřebečka po hřbetě.

Smutně šel Bohouš s Viktorem domů. Nevěřil, že kůň dožije rána. Ale v maštali koníček rychle pookřál. Nazítří přijel pan nadlesní kočárem a druhým párem nechal přivést bryčku s věcmi. Pábl byl právě ve stáji, a tak si za ním došel. Když vešel do stáje, nechtěl věřit vlastním očím. Viktor vesele pohazoval hlavou a svaly na těle mu jen hrály. Jako by chtěl znovu do lesa.

"To jsem blázen," bručel si pro sebe fořt, " takovýho koně jsem snad ještě neviděl."

Viktor se brzy zotavil a Bohouš s ním spokojeně tahal dál. Nadlesní věděl dobře, že jiného takového kočího nemá, a tak nejobtížnější úseky dostával Pábl se svým koníčkem.

Jedna věc začala vrtat Bohoušovi hlavou. Měl Viktora u sebe asi třetí týden. Měsíc se právě zakulatil do úplňku. Ráno, když poklízal v maštali, našel ve slámě pod koněm čtyři zlaté dukáty. Pod každým kopytem jeden.

"Ty nejsi jen tak obyčejný koníček, já vím. Ale kterýpak čerchmant nás asi zkouší? Kdepak, tyhle penízky utrácet nebudeme, ty někde dobře schováme."

Ve stáji byl ve stěně jeden kámen volný. Vytáhl ho a dukáty uložil do dutiny. Kámen znovu zasunul a šel dál po své práci. Nic se nedělo, nikdo peníze nesháněl. O dalším úplňku se peníze objevily znovu.

"Že by vypadly?" přemýšlel Bohumil, když vytahoval kámen. "A hele, vždyť ty první jsou na svém místě. Přidáme k nim nové bratříčky a ať si tu klidně leží." Tak tomu bylo i při každém dalším úplňku.

Podzim zbarvil stromům jejich listí a zimní vítr je odnesl. Paní Zima přikryla kraj bílou peřinou. Chalupník, vlastně teď už povozník

Pábl, koupil sáně a s Viktorem vesele projížděli krajem. Rolničky na postroji kouzelně zvonily a sluncem ozářená bílá krása přímo lákala k jízdě s větrem o závod.

Tehdy už začali do hor zajíždět formani se zbožím a občas potřebovali pomoci s přípřeží. Za krátký čas všichni formani věděli, že nejlepšího koně má právě Pábl. S jinými koňmi se nekouše, je poslušný a síly má za celý pár. A tak i v zimě, kdy se do lesa nemohlo pro hluboký sníh, měli o živobytí postaráno.

Peníze, které pravidelně nacházel pod Viktorovými kopyty, si Pábl netroufal vzít. Kdoví, který satanáš ho pokouší. Jestli je bude chtít čert někdy zpátky, ať si je klidně všechny vezme.

Jednou večer se rozpoutala vánice. Vítr bičoval všechno, co se mu postavilo do cesty. Sníh se vál a zaslepoval oči každému, kdo do té psoty jen vykoukl. Bylo po půlnoci, když zabouřil hrom.

"Pán Bůh s námi a zlý pryč," křížovala se stará Páblůvá. "Bouřka, a teď v zimě? To neznamená nic dobrého."

Viktor v maštali divoce ržal a bušil kopyty do stání, až to dunělo celou chalupou.

"Musím se jít podívat, co se tomu koni děje," vstal Pábl.

Vtom se ozvalo: buch, buch, buch. Kdosi bušil na dveře.

"Koho to sem čerti nesou? V takovémhle nečase. To zas nějaký forman určitě nevyjel včas a teď uvízl v té psotě."

Zapálil svíci v lucerně, aby si na návštěvníka posvítíl, otevřel dveře a zděšeně couvl. Před dveřmi stál muž v mysliveckém oblečení. Zelený kabát měl lemovaný krásnou kožešinou, pán na první kouknutí. Ale ty jeho oči! To byly do červena rozžhavené uhlíky!

"Hej, kočí, slyšel jsem, že máš dobrého koně. Potřebuji zavést na Sendražský kopec. Dobře ti zaplatím," řekl rázným hlasem cizinec. Při posledních slovech zacinkal měšcem s penězi, a pak se zle zachechtal. "Bude to krásná jízda, počasí jako stvořené pro vyjížďku. Jen spěchej, spěchej!" netrpělivě pobízel podivný cestující.

Pábl se šel obléci.

"Bohoušku, prosím tě, nikam nejezdí. Je to sám d'ábel, někde tě zatratí," prosila ho panímáma.

"Nebojte se, maminko. Snad to všechno dobře dopadne. A pak, jezdím pro každého, nemůžu jen tak, pro nic za nic, odmítnout."

Otevřel dveře stáje a celý zkoprněl. Jeho hřebeček, vždycky krásně hnědý jak čerstvě vyloupaný kaštánek, byl teď černý jako uhel. Z nozder mu šlehal oheň, jeho srst jiskřila a kopyty bil po neznámém cizinci. Ale ten se jen smál a Viktorovi uhýbal. Pábl byl bledý jako stěna, když sahal po svém koni. Pod jeho rukou se Viktor uklidnil a nechal se zapřáhnout. Jen ta černá barva mu zůstala.

"A jedeme domů!" zavelel cizinec a rozvalil se spokojeně v saních.

V Bohoušovi by se v té chvíli krve nedořezal. Vždyť přímo pod Sendražským kopcem začíná údolí Metuje, kterému se odpradávná říká Peklo. Dost možná, že právě tam je brána do pekel. Přiškrčeným hlasem pobídl koně a vyrazili. Vichřice v té chvíli ještě zesílila, na krok nebylo vidět, vítr a sníh fíčely přímo proti nim. Viktor napjal všechny svaly a se skloněnou hlavou bojoval s větrem o každý metr. Snad hodinu se musel probíjet od Páblovy chalupy na bysterskou náves. Jindy tu cestu profrčel, než bys řekl švec.

"To tedy bude pekelná jízda," povzdechl si Bohouš a přitáhl si kožich.

Míjeli právě kostel, a tak kočí se pokřižoval. Koncem biče udělal kříž nad koněm, a pak, Bůh ví proč, udělal stejný kříž nad svým cestujícím. V tom okamžení se ozval strašlivý, přímo děsivý výkřik. Bohouše cosi vymrštilo ze saní, chvíli letěl vzduchem, pak zapadl do sněhu a ztratil vědomí.

Když se probral, svítalo. Nad sebou spatřil neznámého důstojníka ve starobylé uniformě, který mu pomáhal ze závěje. Bohouš se vyděšeně rozhlížel kolem sebe. Bouře se jako zázrakem utišila, rozbité sáně ležely sanicemi vzhůru, kolem potrháné postroje, ale Viktor nikde.

"Tak on si ten rohatý chudáčka mýho stejně vzal," hořekoval nahlas.

"Neboj se, pane, všechno je v pořádku," povídá neznámý důstojník.

"Počkejte, jakýpak já jsem pán. A vůbec nic není v pořádku, ksakru, když ten satanáš odvléká mýho Viktorka," zlobil se Pábl.

"Neodvléká, můj pane, protože já jsem tvůj Viktor a ty jsi můj zachránce."

Bohouš si hrcnul při těch slovech zpátky do závěje a vytřeštěně

hleděl na důstojníka.

"Kdysi, a už je to hodně dávno, jsem byl vysokým důstojníkem armády a přiznávám, byl jsem pěkný neřád," začal vyprávět důstojník svůj příběh. "Trápil jsem lidi i koně. Nic mi nebylo svatého. Pak jsem byl v jedné bitvě smrtelně raněn a dostal jsem se do pekla. Za ty mé hříchy to vlastně ani jinak dopadnout nemohlo. Nebudu ti líčit, jak strašně jsem trpěl. Přálo mi však štěstí a díky neopatrnosti jednoho čerta se mi podařilo z pekla uniknout. Tím však mé hříchy smazány nebyly. Musel jsem pykat dál. Měl jsem původně sloužit nějakému tyranovi, abych si sám užil, co jiným jsem tropil. Ale osud byl ke mně laskavý a dopřál mi tebe. Děkuji ti, pane, za tvoji lidskost, lásku a přátelství a hlavně za mé vysvobození dnes v noci. Čert, kterému jsem utekl, mě tuto noc konečně našel a chtěl mě přivést zpět do pekla. Málem se mu to podařilo. A peněz, které máš ve stáji, se neboj. Ty jsou tvoje, za tvé dobré zacházení. Jsou z mého dávného majetku, nad těmi peklo moc nemá. Kup si za ně nového koně a buď šťastný. Sbohem."

Poslední slova už slyšel Pábl jakoby z dále. Důstojník se mu s přibývajícím denním světlem rozplýval před očima, až zmizel docela.

Sluníčko se přehouplo přes hory a jeho paprsky začaly jiskřit na novém sněhu. Bohumil posbíral postroj, pro tu chvíli nechal sáně sáněmi a vykročil k domovu. Přitom přemýšlel o tom, co se vlastně dnešní noci událo. Jediné, čeho mu přišlo líto, bylo vědomí, že takového koně už nikdy mít nebude.

Za krátký čas koupil za peníze od pana důstojníka nový pár koní, a když se kobylice narodil malý hřebeček, pojmenoval ho znovu Viktor.

Josef LUKÁŠEK

Deštné v Orlických horách – Kačenka

Pohádkovým patronem Deštného je vládkyně Orlických hor, princezna Kačenka. Mocná pohádková bytost, která se může zjevit v jakékoliv podobě. Nejčastěji je v pohádkách popisována jako mladá dívka v prostém ustrojení, nebo jako krásná paní v nádherných šatech – skutečná vládkyně.

Do vínku jí byla dána veliká moc, kterou využívá pro dobro svých hor a jejich obyvatel. Pokud už musí trestat, snaží se spíše vychovávat, než aby někomu opravdu ublížila.

Princezna Kačenka je jednou z postav pohádek z Orlických hor. Někde se v příbězích zjevuje pouze krátce, jen co by poradila, a dál už obyčejné lidičky nechává, ať se o své štěstí postarají vlastním přičiněním. Jindy pomůže v neštěstí, třeba i za pomoci dalších pohádkových postavíček našich hor. Vystupuje tedy jako skutečný genius loci – ochranný duch místa. Je zajímavé, že i když v pohádkách dřívějších německých obyvatel není uváděna přímo princezna Kačenka, nacházíme i v těchto textech vládkyni hor a lesů jako např. mocnou lesní ženu – Waldfrau nebo tajemnou ženu – Hummelfrau. Našim horám prostě vždycky vládla „ženská“.

O jejím původu je uváděno několik pohádkových příběhů. Nejstarší podobou je dozajista divadelní hra Aloise Jiráka „Pan Johanes“ (i když poprvé je literárně zachycena v „Babičce“ Boženy Němcové ve vyprávění krkonošské báby kořenářky). A. Jirásek ji představuje jako princeznu prchající před panem Johanesem, tzn. Krakonošem. Václav Šplíchal v knize „Kačenka z Orlických hor“ využil jiné pověsti, kde Kačenka pochází z prosté chaloupky uhlíře a z vůle zvířátek se stává jejich vládkyní. Josef Lukášek ve své sbírce pohádek z Orlických hor, obdobně jako A. Jirásek, představuje Kačenku jako dceru českého krále prchající před nechtěnými ženichy. Po překonání mnoha překážek spolkně Kačenka v kouzelné noci právě vykvetlý květ zlatého kapradí, stává se tak nesmrtelnou a pohádkové bytosti ji přijímají jako vládkyni Orlických hor, v pohádkovém i reálném světě.

Princezna Kačenka je krásná mladá žena, s dlouhými, téměř zlatými vlasy, do které se dokonce zamiloval sám krkonošský vládce Krakonoš. Tehdy jí prý nabídl sňatek, ale ona ho odmítla. Ne hned, až po čase. Byl u ní na pár dní na návštěvě coby její host. A tehdy zjistila, že on už je to občas nejen starý mrzout, ale že je i z těch, co tuze neradi slyší jiný názor. Takhle by spolu nemohli vládnout. To by nedělalo dobrotu. Rozhodla se tedy jeho nabídku odmítnout. Chtěla mu to tenkrát nějak rozumně vysvětlit, ale znáte to, mužskej. Hrozně se urazil a se vztekem odešel domů. Přitom ničil všechno, co mu přišlo do cesty. Zůstaly za ním rozbité domy, lesní polomy i

rozvodněné horské potoky.

Ale po čase si všechno rozvážil a pochopil, že Kačenka je nejen krásná, ale i moudrá. Určitě je lepší být dobrými přáteli než hádajícími se manželi.

Tak tedy chodí Krakonoš do Orlických hor navštěvovat svou „milou“, řekněme raději přítelkyni, a spolu se radí, jak vychovávat tu lidskou čeládku, aby horám, přírodě a nežádka i sama sobě neškodila.

Kde Kačenku najdeme?

Podle pověstí má Kačenka své sídlo ve Vrchmezí, ale zjevit se může na kterémkoli místě hor. Mnoho času prý také tráví ve své zahrádce, kterou pro ni postavil Krakonoš a přenesl sem mnoho krásných květů ze svých hor. V okolí Hronova a Červeného Kostelce se vypráví, že prý byla ukryta někde na Boru (Polsko – Góry Stolowe), a protože do ní přinášel i kameny z Krakonoše, jsou tam dodnes skalní bludiště. Ale podle místních pohádek a pověstí byla Kačenčina zahrádka na louce hned vedle pralesa Bukačka. Proto tu prý dodnes rostou vzácné chráněné rostliny. Nechceme-li Kačenku rozzlobit, nebudeme je trhat. Stačí, když se pokocháme jejich krásou na louce, a chceme-li je někomu přece jenom ukázat, použijme raději fotoaparát nebo kameru.

Josef LUKÁŠEK

Rampušák – Říčky v Orlických horách

Druhé nejvýznamnější středisko zimních sportů v Orlických horách – Říčky má ve svém pohádkovém erbu Rampušáka. Kdo to je? Kde a kdy se v Orlických horách vzal?

Začněme pěkně po pořádku. Rampušák je novodobý duch hor. Vlastně jakási obdoba Krakonoše, ale když víme, že o vládci sousedních hor se vypráví bezmála čtyři sta let, tak je náš Rampušák úplný pohádkový mladíček. Jak se tady u nás objevil? Čirou náhodou. V první polovině šedesátých let dvacátého století vysílal

Československý rozhlas Praha cyklus pořadů „Kam na dovolenou“ a snažil se o propagaci tehdy méně známých koutů naší vlasti. Redaktor časopisu Turista pan Jiří Dvořák připravoval pořad o Orlických horách. Autor stál před problémem, jak spojit celou řadu informací o našich horách, které měli podávat znalci a milovníci Orlických hor. Kdo je bude zvat k mikrofonu? Kačenka? Do toho se panu Dvořákovi moc nechtělo. Především měl ke Kačence patřičnou úctu a nechtěl ji stavět více méně do komické role. (Jeho obavy byly asi zbytečné. Pořad byl natolik kvalitně připraven, že by osobě Kačenky určitě neublížil, spíše naopak – názor autora textu). Zvolil tedy úplně nového ducha, kterého mínil použít jen pro tento rozhlasový pořad. Když se po letech doslechl o růstu jeho popularity a dokonce o sporech kolem něj, byl překvapen.

A tak tedy 21. prosince 1962 po dvacáté hodině zazněla v pořadu „Vezměte si vrátičku“ tato slova: „ Rampušák je jméno mé, povoláním duch hor. Ještě před třiceti lety to mělo velkou vážnost, ale poslední dobou to zní nějak divně, že? Ale je to povolání. Tak něco mezi státními lesy a Horskou službou ...“. Rozšafný hlas bodrého horala mu propůjčil herec Josef Beyvl. A tak, i když z hlediska pohádkového věku se jedná o úplněho mladíčka, byl hned představen jako starší moudrý muž. Pořad, který následoval, byl připraven velmi dobře a zajímavou, chvílemi až poetickou formou představil tehdejším rozhlasovým posluchačům naše hory, včetně celé řady důležitých informací. Snad právě poetičnost pořadu a jeho celková atmosféra pohody, která z něho vyzařovala, způsobila, že se nová pohádková postava zapsala do podvědomí lidí. Popularitu mu přidala i akce tehdejšího lyžařského vleku ČSTV a Horské služby v Deštném, když její členové v roce 1965 připravili první rozloučení se zimou, spojené s příjezdem Rampušáka.

Proč právě toto jméno? Podle pana Dvořáka byla tehdy Rampuše, obec nedaleko Rychnova nad Kněžnou, jediným místem našich hor zachyceným v české literatuře. Nevzpomínáte si kde? Tak vám tedy napovíme. Petřík Bajza se přece věčně škorpil s jejich služebnou, tou „rampepurdou rampepurďáckou“, která pocházela z Rampuše. Jistě jste si již vzpomněli. Karel Poláček (mimořádně rodák z Rychnova nad Kněžnou): „Bylo nás pět“. A když se nad Rampuší zadíváte na hřeben hor, musíte uznat, že je odsud krásný pohled na hory, a panu

Dvořákovi se už pak ani nedivíte.

S postavou Rampušáka není spojena žádná lidová pohádka, snad leda zmínka v pověstech o „divém“ muži z Rampuše, ale protože se už v povědomí lidí za těch více jak třicet let usadil, nelze ho přehlížet. Autoři projektu „Kačenčiny pohádkové říše“ proto také nikdy tohoto ducha hor nezatracovali a neodsouvali do pozadí, neboť jak praví artikul čtvrtý: „V zimě, kdy pro množství sněhu tuze práce přibývá, pomáhá Kačence Rampušák, přítel a poradce lyžařů, Horské služby a lyžařských škol.“

Je proto více než symbolické, že právě Říčky, místo s ideálními lyžařskými podmínkami, mají ve svém znaku Rampušáka.

A nebojte se, Kačenka a Rampušák se vůbec nehádají o moc. To jen mezi lidmi jsou takové ošklivé zvyky. A pak, vždyť i tak mocná pohádková postava, jakou je vládkyně Orlických hor, si ráda odpočine. Jen se dobře podívejte, když spolu s průvodem masek a Rampušákem přijíždí do Deštného. Ona sjíždí jako poslední, je to přeci jen vážená osoba, a s úsměvem pozoruje skotačení masek a dětí, které obklopují toho „horského divocha“. Nechá ho, ať se pěkně do sytosti vyřádí s tou lyžařskou čeládkou, vždyť v létě si zase odpočine on a ji čeká spousta práce.

Jak Rampušák vypadá? No to po nás nechtějte vědět. Je to přece jen pohádková postava a jako taková se může zjevovat v jakékoliv podobě. Jednou vás může překvapit jako statný lesák, jindy jako člen Horské služby – vždyť sám přiznává, že je něco mezi tím, do třetice třeba jako starý moudrý horal. Tak se na horách chovejte, tak jak máte, a nedělejte žádné hlouposti, aby vás pak nemusela Horská služba svázet se zraněním na saních nebo snad dokonce někde po nocích hledat. Kdo ví, který z těch chlapů v červených bundách je sám Rampušák a co by s vámi provedl.

(Historické dokumenty o vzniku Rampušáka shromažďuje a autorům ochotně poskytl ing. Jan Hégr)

„Moje další knížka se bude jmenovat Starci na webu!“

ROZHOVOR SE SPISOVATELEM STANISLAVEM RUDOLFEM

Jičínsko je krajem, kde se významné literární osobnosti líhnou jako houby po dešti. Vzpomeňme vloni jubilujícího Karla Jaromíra Erbena, Karla Václava Raise či Václava Čtvrťka, jemuž několik let v období 1.světové války v Jičíně stačilo k tomu, aby náš kraj proslavil nejen loupežníkem Rumcajsem, ale celou řadou pohádkových postaviček. K těmto literárním osobnostem

bezpochyby patří i letošní jubilant Stanislav Rudolf. (Mimořádně se zpožděním přeji vše nejlepší k významnému životnímu jubileu), a tak jsem jej požádal o rozhovor.

Jak si vysvětlujete, že krajina kolem Českého ráje je tak literárně inspirativní?

Tu správnou odpověď už v sobě obsahuje vaše otázka. Podle mne, a jistě se ke mně přidají i další čtenáři, bychom jen těžko v naší zemi hledali krásnější kout, než je ten náš Český ráj. Pochopitelně se velmi silně dotýká, bez ohledu na generace, i těch, které zajímá literární tvorba.

Narodil jste se v Jičíně, mládí prožil v Železnici a studoval jste na jičínském gymnáziu, kde jste v roce 1951 maturoval. Jak vypadal Jičín, který jste ve svých dílech překřtil na Rybín, a okolí v době vašeho mládí? Jak vůbec vzpomínáte na studentská léta?

Pochopitelně, že na ně vzpomínám velice často. A nejen na našich

tradičních studentských sjezdech, či srazech. Navíc občas zalistuji i ve svých, i když dnes už trochu zažloutlých denících, kde jsem se už tehdy pokoušel zachytit právě prožívané dny, výroky našich profesorů, a rozhovory s dívkami, s kterými jsem si dával „spicha“ v jičínské Zámecké zahradě.

Takže jste prožíval jako student Raisova gymnázia jenom krásné dny...?

Rozhodně ne! Na gymplu jsme měli přece matiku a deškrípici. Opravuji: deskriptivní geometrii. Nu a v těchto předmětech jsem rozhodně nezářil. Bavila mě víc čégra, tedy čeština a děják.

Moje známky z matematických testů, zkoušení u tabule a domácích prací se totiž pohybovaly obvykle mezi čísly 4 - 5. No ale vždycky jsem nakonec prolezl, jak se říká, s odřenými lokty, do vyššího ročníku.

Víte, kdy jsem si na matikářích ale smlsнул? Bylo to asi v septimě, kdy jsem si ze železnické městské knihovny, kde jsem pomáhal půjčovat knihy a měl tak navíc neomezený přístup k literatuře všeho druhu, vypůjčil pečlivě svázaný časopis Vynálezy a pokroky z roku 1906. A tam jsem zcela náhodou zavadil o větu, která mě pak provázela celý život. Psalo se tam, že v každé době existuje na světě jenom pět, šest matematiků, kteří se ve svém vědeckém oboru chovají tvořivě. Ti ostatní jsou prý jen ohledavači mrtvol!

Ohledavači mrtvol...? Tak to bylo pro mne sladké soustíčko!!!

Okamžitě mi bylo jasné, do které skupiny určitě patří ten náš ohledavač mrtvol!

Zeptat jsem se ho ale neodvážil.

Pomstil jste se obrazně řečeno i kantorům ve svých knihách?

Ano! Pokud jsem měl zvolit pro negativní postavy fiktivní jméno, často jsem je nazval těmi, které původně patřily mým bývalým matikářům.

Jako mladý pedagog jste začínal na Jičínsku, dokonce knihovna ve Svatojánském Újezdě nese vaše jméno. Jak na ona léta

vzpomínáte a opravdu byl tehdy kantor na vesnici děvečkou pro všechno (myslím tím vedení kroniky, knihovny atp.)?

Nevím, jakou zkušenost měli ostatní vesničtí kantoři, ale mě se tamější předseda MNV velice slušně zeptal, to jsem už nějakou dobu přispíval do různých časopisů i novin, zda bych nechtěl obecní kroniku vést. Když jsem přikývl, dostalo se mi postupně do rukou spousta dokladů, textů a korespondence, z nichž jsem později čerpal při práci na svých knížkách.

Které knihy jste v mládí četl a co vás přivedlo k tomu, že jste začal s vlastní tvorbou?

Patřím ke generaci, jejíž klukovská léta ovlivnili Hoši od Bobří řeky a Rychlé šípky, zajímala mě i historická próza a cestopisy. Několik let jsem si psával deník jen pro sebe, když jsem začal studovat VŠ, přesněji Pedagogickou fakultu Karlovy univerzity, posílal jsem své „geniální“ výplody do různých novin a časopisů, mnohé dokonce i do Čs. rozhlasu a tam je kupodivu otiskli, nebo odvysílali.

Jako dítě školou povinné mě velmi zaujal váš Metráček. Některé hlášky typu: „Co, co,co...?“ atp. zlidověly. Dodnes si rád zavzpomínám, když se opět Metráček objeví v televizi. Jak moc jste v něm vycházel z reality nebo je celý příběh fiktivní? Jak vůbec se promítalo vaše „učitelování“ a školní historky do vaší tvorby?

Pochopitelně, že jsem svých kantorských zkušeností při práci na knížce maximálně využíval. Třeba žáci bělohradské školy, kde jsem v padesátých letech několik roků učil, mi poskytovali svým chováním i výroky velice cenný materiál. Pochopitelně, že mnohé reálné scénky se také později objevily v mé filmové nebo televizní tvorbě.

Pracoval jste i jako redaktor v dětských časopisech. Jak na vás působí dnešní mládež? Při různých besedách v knihovnách stále slyším, že děti dneska málo čtou. Čím to podle vás je?

Karel Havlíček Borovský napsal kdysi epigram:

Českých knížek hubitelé lití:
plesnivina, moli, jezuiti!
Předpokládám, že dnes by své verše poopravil takto:
Českých knížek hubitelé lití:
plesnivina, PC, jezuiti.

Možná, že by ty jezuity nahradil některým jiným slovem. Ale všichni se jistě shodneme v tom, že počítače dnes maximálně ovlivňují volný čas lidí už v neuvěřitelně mladém věku. Tříletý ajťák u počítače – žádná zvláštnost.

Ve vašich knížkách i filmech, které podle nich vznikly (např. Operace mé dcery, Kopretiny pro zámeckou paní, Údolí krásných žab atd.) nachází čtenář laskavý humor, ale i člověka s jeho chybami, jenže nakonec převáží optimistická naděje, že svět je přece jen krásné místo k žití. Nechybí vám optimismus při pohledu na dnešní zpravodajské relace?

Myslím, že se shodujeme v názoru, že zejména televizní zpravodajství, ale i ostatní média vyhledávají v naší společnosti případy většinou negativní, protože je v nich dramatičnost, ojedinělé společenské chování a navíc i možnost dát ten „správný“ úder konkurenčnímu politikovi.

Přitom je kolem nás tolik krásných věcí, které by si zasloužily daleko častější a větší pozornost médií.

Vím, že spisovatel má stále při ruce tužku a papír, aby si zaznamenával postřehy pro další tvorbu. Proto se zeptám, co chystáte nového? Na co se mohou čtenáři těšit?

Protože už jedu od letoška deváté gumy, musím úsporně hospodařit s časem. Přesto bych rád napsal román ze současnosti. A protože vždycky začínám od titulu, prozradím vám, že ta moje knížka se bude jmenovat Starci na webu. Snad...!

Žijete sice mimo náš kraj, ale jistě se do Jičína rád vracíte. A co to s vámi dělá, když vidíte kapličku na vrcholu Zebína, Valdickou bránu a třeba lipovou alej či budovu gymnázia?

V těch chvílích si určitě uvědomím, že v mém těle srdce bije nějak

jinak než obvykle. (Naštěstí to zatím nikdy nebyl infarkt!) Takže na harddisku mé paměti mi naskakují vzpomínky na zážitky, které bych chtěl znovu a znovu prožít.

Tak doufám, že se třeba v jičínské knihovně na nějaké literární akci sejdeme. Děkují za rozhovor Václav Franc

Foto Stanislava Rudolfa převzato z webu www.stanislav-rudolf.cz/ .

Václav FRANC: PLAZÍ SÁZKA

Sázeli se dva plazi
kdo z nich se dřív doplazi
do Pardubic na výlet
a do ZOO zase zpět
Brejlovec zapomněl brýle
zadýchal se v půli míle,
užovka už kluše zpět,
vždyť pospíchá na oběd

Václav FRANC: POZOR NA BLECHY

Neperte se nikdy s blechou,
i když máte nadváhu
uhněte jí raděj z cesty
při setkání na prahu

Blechy totiž mají páru,
nemají čas na hraní,
pilně v každé volné chvílce
cvičí se ve vzpírání

Proto pozor na blechy
nebo bude sec mazec,
když vám blecha pustí činku
přímo na palec

Zlata ZÁKOUTSKÁ: KOLO

Usedla do široké prohlubně plné vůně hub, jehličí a vlhké země. Bylo to její tajné místo, kde ráda při svých toulkách lesem odpočívala, přemýšlela, někdy četla, nebo i psala. Oáza klidu a spočinutí, kam člověk zabloudil jen velmi zřídka. Nad ní rozkládal své větve skoro až k zemi mohutný dub.

Pomyslela si něco o klíšťatech, ale malátnost jí nedovolila vstát, vlastně se jí ochotně poddala. Ze směsi vůní smoly a dozrávajících malin se jí nějak zatočila hlava. lehla si a sledovala oblaka, občas prolétl zorným úhlem pták, nebo jím mihla větev dubu rozkývaná teplým vánkem. Uvědomovala si klid a spokojenost, která ji ovládla, přestávala vnímat zvuky svého okolí a pomalu usínala.

Na policejní stanici přišel starší muž ohlásit nález kola, které už třetí den stálo zamčené na kraji lesa, sousedícího s jeho zahradou. je uloženo u něj ve stodole. Udal svoji adresu, popis kola a obsahu brašen a těžkým krokem odcházel. Z městečka Předhradí domů ho čekala dobrá půlhodinka chůze.

cestou mu vrtalo hlavou, jak může někdo zapomenout v lese kolo s jídlem a pitím a dít se s taškou nebo košíkem hub, když je jich letos tolik, pěšky. To kolo už někde viděl, bylo nápadné svými světle šedými brašnami, visícími na obou stranách nad zadním kolem. Určitě ho viděl, ale co, policajti si poradí sami. další starosti si nepřipouštěl, hlavně že to má s krku, aby ho někdo neobvinil, že si kolo přivlastnil.

Marně zvonila na sousedku. Chtěla si půjčit kolo a odvézt balík na poštu. Bude to muset nechat na zítra. V podvečer se Benešová znovu dobývala k sousedce Kalenské. Bouchala na okno i dveře, nahlížela dovnitř.

Uvědomila si, že ji od neděle neviděla a už je středa. Je to divné, Kalenská je sama, děti má daleko a když odjíždí, vždy jí přinese klíče, aby pečovala o kytky a kocoura. Večer se podělila o své starosti a pochybnosti s manželem.

Rozhodli se zavolat na policejní stanici do Předhradí.

Službu měl mladý strážmistr Holý. Na stanici nebyl dlouho, ale

byl z nedalekých Kunic, takže okolí dobře znal.

"Slyším, ano, píšu si, znám vás i paní Kalenskou. Poslyšte, nejezdila ona na kole s šedými brašnami?"

"Jak jste to uhodl?"

"Máme tady hlášený nález takového kola."

Stručně se rozloučil a zavěsil.

Ještě večer se rozjela pátrací akce. Kolo ze stodoly převezli na stanici a od místa, kde původně stálo, nastoupilo několik mužů k pátrání. Ztěžovala je tma, podhorský, členitý terén i zatažená bezhvězdná obloha, slibující brzký déšť.

Bezvýsledně prošli určený úsek a vraceli se. Do svítání daleko a drobný déšť byl nepříjemný. S rozbřeskem, posílení další pěticí pátračů, zahájili pročesávání lesa od místa, kde v noci skončili. Teprve na sklonku odpoledne objevili pod větvemi stromu košík s houbami a kousek od něj travnatý dolík. Hnědé kalhoty a zelená bunda ladily s okolním zbarvením.

Rozeběhla se vyšetřovací rutina: fotograf, zajištění stop a doličných předmětů. V ruce svírala nůž, u druhé, polorozevřené dlaně ležel zavadlý hříbek. Oči byly obráceny k nebi, ve tváři klid a náznak úsměvu z poslední myšlenky.

Smutný příběh končil konstatováním pitevního nálezu. Diagnóza - mozková mrtvice bez známek cizího zavinění.

Zemřela tiše, doslova v klínu milované přírody.

Zlata Zákoutská se 25.zářím dožívá významného životního jubilea (80 let). K životnímu výročí přeji hodně zdraví, spokojenosti, životního optimismu, elánu a stálou literární inspiraci!

Václav

Bohumír PROCHÁZKA

Jak jsme chystali masopust

Jirka řekl, ať přijdu ve čtvrt na tři. Tak jsem přišel ve čtvrt na tři, to mám ještě z vojny, tu dochvilnost, ale Jirka tam nebyl. Je šéf, může si ledacos dovolit. Pak přišel s Patrikem. Patrik má irské jméno, irské vlasy a nebyl kloudně oblečený, taky se brzo klepal. Nevím, jestli jsou Irové takoví houževnatci jako tenhle jičínskej Patrik, ale to pak potěšpánbůh. Kolikrát jsem chtěl v následujících hodinách vzít nůž, všechny ty zamotané provázky uřezat a jít k Andělovi na Staropramen, nebo co to tam točejí, hlavně že je tam teplo. Patrik ne. Trpělivě rozmotával.

Podstata byla v tom, že z nebe mají v staroslavném arkádovém jičínském zámeckém nádvoří padat jitrnice. Na jeden šmik nožem. A my je tam máme nachystat. Oba mi vysvětlovali, nepochopil jsem. Irové a umělci vymyslí spoustu krásných věcí, ale neumějí je sdělit. Nepomohl ani náskres v Jirkově výtvarnickém notese.

Tak jsme uřízli první provázek, navázali na něj kroužky na klíče, jimi provlíkli další provázky, na ně navázali polínka jako jitrnice a ten první provázek v prvním patře natáhli přes nádvoří. Patrik vzal za ty provázky s polínky. Některá polínka šla protahovat, některá se zasekla. Hodina nařezávání, natahování, rozmotávání v pr.

Patrik přiznal, že ty kroužky nejsou dobré, ale že to opravíme. Vždyť jsem říkal o té irské houževnatosti. Jirka neřekl nic a pod průhlednou záminkou, že jde režirovat, se vypařil. Triumfálně jsem vytáhl kroužky od záclon, které jsem nabízel hned na začátku. Tak se chystá masopust.

Pak jsme zase nařezávali, natahovali, rozmotávali. Mezitím tam v tom krásně akustickém nádvoří najednou byly děti, spousta muzikantů, něco koukalů, jeden bejvalej poslanec, jeden současnej zastupitel. Možná, že tam těch zástupců lidu bylo víc, ale tohohle zmiňuju zvlášť, protože přišel a zeptal se, jestli nepotřebujeme pomoct. A pomáhal. Takových zástupců lidu moc neznám.

Hlavně tam ale byla pohoda. Hrála skupina fléten ze Zušky, Koláční, Řehečské kvarteto, Fidle, Literácy a ještě asi další muzikanti. Ale nejvíc bylo slyšet Jirku, jak tam křičí na ty děti v tom sněhu dole, protože se mu pořád nelíbilo, jak tancujou. Akorát mne překvapilo, že ho ještě poslouchají. Nojo, jsou ještě malé, neumí ho poslat někam.

A my jsme pořád nařezávali, provlíkali, rozmotávali. Akorát, že jsme si všimli, jak je už tma a pořád někdo běhal k vypínači, než někomu došlo, že tam strčíme sirku. Akorát, že Ir Patrik se náležitě v tý svý bundičce klepal

zimou. A taky jsme se neměli kde vyčůrat, protože všechny úřady byly už zavřené a úředníci u svých televizních seriálů. Pardon, abych nekřivdil, Tereza nám přinesla čaj. Prý byl s rumem. Ale ona není úředník. Ona je MICKa.

Ted' musím ale sdělit to nejdůležitější, kvůli čemu ..., no, nebudu to rozvádět proč. Prostě, když jsem se na chvilku zastavil a uvědomil si tu nádheru, jak z jednotlivých arkád zní ta muzika různých kapel, ona jak se odráží a splývá se skvělým pocitem, jaký tu máme krásný zámek a pár bláznivých lidí, jak v tom mraze poslouchají Jirku a hrajou znovu a znovu, až to je lepší a lepší. A stejně se to Jirkovi nebude líbit.

Neuvěřitelné se stalo skutečností. Navázali jsme poslední špagátek. Doladili jsme délky a Irpatrik si zkoušel, jak všechna dřevíčka najednou sjíždějí a zase vyjíždějí a ani jeden špagátek se nezadrhnul. To už dole hrálo jen Řehečské kvarteto, protože nejspíš přimrzlo. Nahoře jsme zůstali s Patrikem, Jirkou, Janou a tím fousatým, taky zmrzlým klukem a dožírali ty dorty, co Jirka přinesl. Takový zvláštní stav lidí, kteří si mají co říct, ale neříkají to. A najednou se jim nechce domů.

Patrik to asi nevnímal, protože si stále táhal za ty špagátky a radoval se, jak mu ty jitrnice, pardon dřevíčka, krásně sjíždějí dolů. Jestli nezmrznul, tak tam za ty špagátky tahá dosud.

Hepijend? V neděli, až bude ten slavný masopust, tak přijde pan starosta a jediným šmiknutím nože spadnou všechny jitrnice Jičínákům přímo do pusy.

Když jsem přišel domů, byly už tuším televizní noviny. Žena řekla: „Tos tam musel bejt tak dlouho?“

Ale to už není hepijend, to je realita.

ČAJ pro chvíle pohody

č.72 ,září 2012, ročník XI

Vydáno 5. září 2012 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájku 1724, 509 01 Nová Paka

Grafická úprava titulní strany Jozev dŘevník Borovský

Interní tiskovina LISu

TEXTY NEPROŠLY JAZYKOVOU ÚPRAVOU!